

Correctievoorschrift HAVO

2025

tijdvak 1

tekenen, handvaardigheid, textiele vormgeving

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 3.21, 3.24 en 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 3.21 t/m 3.25 van het Uitvoeringsbesluit WVO 2020 van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.
- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
- 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
- 7 Indien de examinerator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
- 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
- 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinerator en gecommiteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn geen vakspecifieke regels vastgesteld.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Levendige trappenhuisen

1 maximumscore 3

drie van de volgende:

- het hoofddeksel / de tiara (kroon, mijter) van de paus
- de enorme toga / cape / mantel
- de rijk versierde / bewerkte kleding
- het gebaar van zegenen / reiken (naar de gelovigen)
- een rustige / wijze waardige blik / gezichtsuitdrukking
- de grote (edel)steen / speld (waarmee de mantel gesloten wordt)

per juist antwoord

1

2 maximumscore 3

- Zijn vakmanschap blijkt uit het diep in het harde marmer kunnen werken om een vrijstaande / dunne omgevouwen kraag te maken. 1
- voorbeelden van juiste antwoorden zijn: 2
 - de zachte / vrij dunne baard en/of snor
 - de halfgesloten en/of iets toegeknepen ogen
 - de diepe groeven / rimpels vanaf de neus naar de mond
 - de hangende oogleden en/of gewelfde wenkbrauwen (ernstige blik)
 - de iets ingevallen wangen

Opmerking

Per juist voorbeeld mag 1 scorepunt toegekend worden.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

3 maximumscore 3

drie van de volgende:

- De entree is naar voren geplaatst / bestaat uit twee voor de gevel geplaatste zuilen met een architraaf en/of wordt benadrukt door een uitstekend balkon met balustrade.
- De gevel is op het niveau van de begane grond (gedeeltelijk) opengewerkt / bevat doorgangen naar (een) zuilengalerij(en).
- De gevel verspringt aan weerszijden en/of bevat reliëf dat zorgt voor dieptewerking / licht- en schaduwwerking op de gevel (zoals de zuilen op alle verdiepingen en verdiept liggende ramen).
- Er zijn dubbele pilasters op de (zij)gevels aangebracht.
- Er zijn verschillende type lijsten boven de ramen / frontons toegepast (driehoekig, gekruld, onderbroken).
- De waaivormige omlijsting / schuin verlopende lijsten om de bovenste ramen (figuur 4) versterken dieptewerking.
- De entree / het voorportaal bevat verschillende zuilenrijen achter elkaar en/of de zuilenrijen worden naar achteren toe steeds smaller (zoals te zien op figuur 3 en 4).
- In het paleis zijn concave / holle vormen te herkennen, zoals direct achter de zuilenrijen en/of in de hal aan de tuinzijde.
- de ellips(vorm) in de doorgang en/of rechts bij de vleugel
- Het paleis wordt met de tuin verbonden door een centrale (zicht)as / een doorgaande lijn.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 maximumscore 2

twee van de volgende:

- De trap is heel breed (zodat er meerdere personen naast elkaar kunnen lopen (en praten)).
- De trap heeft (diepe) nauwelijks verhoogde treden / stijgt langzaam / daalt langzaam. (Daardoor vertraagt de pas en dat geeft rust / tijd om te praten of te kijken.)
- De plateaus / de vlakke gedeeltes bieden de gasten voldoende ruimte (om in groepjes met elkaar te praten of beelden te bekijken).
- Het trappenhuis biedt doorkijkjes / zicht op overige verdiepingen / heeft open ramen (wat contact met andere bezoekers mogelijk maakt).
- Het trappenhuis is licht en open en daardoor een prettige / veilige omgeving (om met elkaar te praten of elkaar te bekijken).

per juist antwoord

1

5 maximumscore 2

De trap van Borromini (twee van de volgende):

- heeft een ovaal als basisvorm en zal daardoor vernieuwender / dynamischer overkomen (dan de klassieke rechthoekige trap van Bernini).
- zal door de doorgaande lijn vernieuwender / vloeiender overkomen (dan de opgedeelde trap van Bernini).
- zal door de spiraalvorm vernieuwender / dynamischer overkomen (dan de hoekige trap van Bernini).
- heeft door het boven elkaar plaatsen van de zuilen een stuwend / duizelingwekkend / dynamisch effect en/of lijkt verticaler (dan de meer horizontaal gerichte trap van Bernini).

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

6 maximumscore 2

twee van de volgende:

- (status / prestige) Het hof kreeg meer status / aanzien met een (virtuoos) kunstenaar zoals Bernini in dienst (propaganda voor het hof).
- (veelzijdig) Het hof kon een veelzijdig kunstenaar zoals Bernini makkelijk inzetten voor veel verschillende soorten opdrachten.
- (invloed) Het hof kon meer invloed uitoefenen op een getalenteerd kunstenaar, zoals Bernini, als hij al van jongs af aan voor het hof werkte. (Je kon hem naar je hand zetten.)
- (nalatenschap) Het hof kreeg werken van een beroemd / getalenteerd kunstenaar, zoals Bernini, in collectie.

per juist antwoord

1

7 maximumscore 2

De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:

- (sociale vaardigheden) Een kunstenaar heeft sociale / communicatieve vaardigheden nodig om zijn persoon en werk onder de aandacht te brengen en zo opdrachtgevers, verzamelaars / kopers te interesseren. Dit is van belang om (voldoende) werk te kunnen maken / te verkopen en carrière te maken.
- (vernieuwend) Met een nieuwe / originele visie op kunst en/of vormgeving kan een kunstenaar zich onderscheiden van andere kunstenaars en zo opdrachten naar zich toe trekken.

1

1

of

- (vernieuwend) Vernieuwing, in de betekenis van 'origineel zijn', is sinds de renaissance steeds belangrijker geworden als criterium voor het bepalen van de waarde / kwaliteit van kunst / kunstenaars.

1

8 maximumscore 3

drie van de volgende:

- de perfecte / strenge symmetrie (van begane grond tot aan het dak)
- de (sobere) sierlijke elementen / verfijnde decoratie in het hekwerk
- de klassieke elementen, zoals zuilen en kroonlijsten
- de nadruk op de entree / de zware (klassieke) omlijsting (en dubbele deuren)
- de overkapping boven de ingang (deur) met consoles / kraagstenen
- het uitstekende (met zuiltjes versierde) gedeelte van vensters en erkers boven de deur
- de iets verhoogd liggende entree

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

9 maximumscore 3

drie van de volgende:

- De hal van Huis Tassel heeft een achthoekige vorm (de hal van figuur 5 is rechthoekig).
- De verschillende ruimtes / kamers van Huis Tassel hebben afgeschuinde hoeken (de kamers van figuur 5 hebben rechte hoeken).
- De plattegrond van de begane grond van Huis Tassel heeft een organisch karakter / opener indeling (de indeling van figuur 5 is recht en/of strak).
- Er zijn smalle kamers, halfronde kamers (erkers) en een ruimte (kamer) over de hele breedte van het huis (de kamers, ruimtes van figuur 5 variëren weinig in lengte of breedte).
- Er zijn in Huis Tassel meerdere trappen, lage en hoge, wat duidt op niveauverschil op een verdieping (kamers op figuur 5 liggen gelijkvloers).
- De trappartijen zijn waaivormig of recht (anders dan de traditionele rechthoekige trappartijen).

per juist antwoord

1

10 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- Het smeedijzeren hek (ijzersmeden) van de trap is in gebogen lijnen uitgevoerd. De lijnen lopen op vergelijkbare wijze door / komen terug in de schildering op de muur (schilderkunst).
- De organische vormen / lijnen uit het glas-in-loodraam van de deuren (glazenier) komen terug in de uiteinden van de ijzeren kolommen / pilaren (ijzersmeden).
- De lijnen en patronen op de mozaïekvloer komen terug in de lijnen / vormen van het ijzersmeedwerk van de trap en/of de beschildering op de muren (mozaïekwerk, ijzersmeden, schilderkunst).

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

11 maximumscore 3

drie van de volgende:

- de organische vormen / vormen gebaseerd op de natuur
- vloeiende lijnen (slaolielijn) / het zweepslagmotief
- de toepassing van ijzer / gietijzer / siersmeedwerk in de constructie en/of decoratie
- het toepassen van (grote vlakken) gekleurd glas (in de gevel en het interieur)
- daken van glas om meer daglicht in huis te brengen
- invloed van Japanse / oriëntaalse stijl in het glas-in-loodwerk
- asymmetrie in de geschilderde patronen / de vormen in het deurvlak en/of in de indeling van de ruimte

per juist antwoord

1

12 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

In Huis Tassel wordt ijzer op een functionele én tegelijk ook zichtbare decoratieve manier (dus niet verborgen) toegepast, zoals in de ijzeren kolommen (met uitlopers in sierlijke vormen).

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Delaunay en het moderne leven

13 maximumscore 3

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- een propeller / rotorblad / ventilatorblad (links onder)
- een (fragment van een) wiel / onderstel van een vliegtuig (links onder)
- de Eiffeltoren
- ronddraaiende / fietsende / dansende mensen
- het beeld van een verlichte stad (licht en levendig)
- elektrisch licht / lichtcirkels

per juist antwoord 1

14 maximumscore 2

- kleur (een van de volgende): 1
 - De sterke kleurcontrasten (verdeeld over veel kleine vlakjes), zoals blauw tegen geel en rood tegen groen, versterken de beweging / dynamiek in het werk.
 - Door veel verzadigde kleuren (verdeeld over veel kleine vlakjes) door elkaar te gebruiken wordt de suggestie van beweging / dynamiek gewekt.
 - Door verzadigde kleurvlakken naast onverzadigde kleurvlakken te plaatsen wordt een suggestie van dynamiek in het patroon gewekt.
- compositie (een van de volgende): 1
 - Door de herhaling van halve en/of hele cirkelvormen (die deels overlappen) wordt de suggestie van draaien / dynamiek versterkt.
 - Door de toepassing van curves en/of S-lijnen wordt beweging / dynamiek versterkt.
 - Door de herhaling van curves en/of S-lijnen wordt beweging / dynamiek versterkt.
 - Door het diagonaal plaatsen / uitwaaieren van delen van cirkels (vooral in het werk van Sonia Delaunay) wordt beweging / dynamiek versterkt.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

15 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Ze schildert twee lichtbronnen / twee (vrijwel) witte stippen / centra met daarom heen banen in verschillende kleuren, die samen twee stralenkransen lijken te vormen.
- Ze stelt twee cirkels samen uit fragmenten van verschillende contrasterende kleuren, zodat er verticale en horizontale lijnen ontstaan / kwarten ontstaan die doen denken aan lichtbundels / stralenkransen (halo's).
- Ze vult het hele vlak met twee cirkels opgebouwd uit regenboogfragmenten / verbeeldingen van zichtbaar licht (kleurenspectrum).

per juist antwoord

1

16 maximumscore 1

een van de volgende:

- de belangstelling voor / idealisering van het leven in de moderne stad en/of voor de voortdurende beweging / dynamiek van de stad
- de belangstelling voor nieuwe technologie, zoals de luchtvaart en/of (de uitvinding van) elektrisch licht (het licht als golf of het breken van het licht in het kleurenspectrum)
- de belangstelling voor / verheerlijking van machines en/of van de technologische vooruitgang (en daarmee het verzet tegen de oude wereld)

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

17 maximumscore 2

- sculptuur (een van de volgende): 1
 - De jurk heeft op sommige plekken meer volume door plooien en/of opgenaaide delen dikke (fluwelen) stof (zoals op de schouders, bovenarm, onderarm en zoom onderin).
 - De jurk heeft een opvallende draperie op één heup, waardoor de jurk / het silhouet doet denken aan een klassieke sculptuur.
 - De jurk lijkt een driedimensionale / kubistische vertaling van het schilderij van Sonia Delaunay (zoals een kubistische sculptuur).
 - De jurk bestaat uit stoffen met wijkende (donkere) kleuren en naar voren komende (warme, lichte) kleuren, waardoor de jurk driedimensionaler lijkt.
- levendige indruk (een van de volgende): 1
 - De verschillende kleurvlakken / vormen lijken tot leven te komen in de jurk.
 - De verschillende kleurcontrasten, zoals rood-groen en geel-blauw, geven een levendig effect.
 - De jurk bestaat uit verschillende soorten stoffen / texturen, zoals matte en glanzende stoffen (die reageren op licht), waardoor de jurk bij beweging een levendige indruk maakt.

18 maximumscore 3

drie van de volgende:

- De horizontale baan in het midden valt ongeveer samen met de plaats van de taille / heupen.
- De twee (verticale) rechthoeken benadrukken de billen.
- De twee verticale banen links en rechts benadrukken de benen / het onderlichaam.
- De verticale lijnen op het midden van de jas benadrukken de ruggengraat.
- De grote T-vorm op de bovenste helft van het rugpand, versterkt de vorm van de schouders / bovenrug en armen.

per juist antwoord 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

19 maximumscore 3

drie van de volgende:

- De vrouwen zitten in een stoere houding / breeduit (armen in de zij) en/of kijken de beschouwer zelfverzekerd aan.
- De vrouwen dragen stoffen / kleren met abstracte patronen. Daaruit blijkt dat ze modern / vernieuwend / vooruitstrevend willen zijn.
- De vrouwen dragen wijde kleding / lappen stof waardoor hun silhouet niet past / de contouren van hun lichaam niet passen bij gangbare beelden van vrouwelijkheid (eigenwijs zijn, tegen gangbare beeldvorming ingaan).
- De abstracte (stof)patronen en de hoekige houdingen van de lichamen komen overeen met de vormen van de abstracte schilderijen, waardoor ze als het ware uitstralen dat ze net zo vooruitstrevend zijn als de moderne kunst.
- De vrouwen zitten / staan in een moderne setting / modern atelier (met moderne schilderijen), ruimtes die tot die tijd vooral voorbehouden waren aan mannen.

per juist antwoord

1

20 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Het ideaal van het samengaan van kunst en leven komt tot uitdrukking in de kledingstukken, die als kunstwerken worden gepresenteerd en het schilderij waarin de geometrische vormen van de kleding herhaald worden in de geometrie van de gebouwen.
- Sonia maakt in deze tijd zowel vrijwel abstracte schilderijen / schilderijen vol geometrische vormen als modeontwerpen met abstracte / geometrische patronen (toegepast design ligt in het verlengde van abstracte schilderkunst).
- De vrouwen gehuld in kleding met geometrische motieven (op figuur 9) vallen haast samen met de achtergrond van het geometrische schilderij en worden zo onderdeel van het totaalbeeld (moderne/abstracte kunstwerken).
- De kledingstukken zijn functionele gebruiksartikelen voor in het dagelijks leven van de drager, maar ze zijn gebaseerd op (bijna) abstracte schilderijen (met een visie op dynamisch leven).

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

21 maximumscore 2

twee van de volgende:

- (kleur) De kleur van de stof is donkerder / terughoudender van kleurstellingen (ton-sur-tonkleuren) en/of minder kleurvariatie.
- (patroon) De stof is rustiger / eenvoudiger / kleiner qua geometrisch patroon en/of heeft als basispatroon een fijn lijnmotief.
- (silhouet) Het model heeft een meer traditioneel / klassiek (vrouwelijk) silhouet.

per juist antwoord

1

Overall stippen

22 maximumscore 3

drie van de volgende:

- Er zijn kleine bloemen / grassprietten / cactussen te herkennen.
- De lijnen / rasters doen denken aan wortelstelsels en/of vertakkingen van (blad)nerven.
- De (gele en rode) vormen lijken bloemen met daaronder stelen.
- In de (centrale zwarte) vorm is een pompoen te herkennen.
- Sommige vormen lijken op doorsnedes van vruchtbeginsels.
- Er zijn organische vormen en/of vloeiende lijnen te zien.
- Je ziet stippen / ronde vlekken die je ook in de natuur kunt tegenkomen (zoals stippen op de huid van amfibieën, zaden en druppels).

per juist antwoord

1

23 maximumscore 3

drie van de volgende:

- Ze schildert (met olieverf) op doek (in plaats van op papier).
- Ze werkt met verschillende formaten en/of op veel groter formaat.
- Ze beperkt zich tot een (over all) patroon van stippen / vlekken.
- Het werk is abstract geworden.
- Ze werkt pasteuzer / een beetje ruw (zoals te zien is in het detail op figuur 10).
- Ze schildert direct op de muur.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
24 maximumscore 2	twee van de volgende: – De (tijdelijke) gebeurtenis staat centraal (niet een object). – niet volledig geregisseerde / een onverwacht verloop van de actie – het actief betrekken van derden (soms voorbijgangers) in het werk – de grens opzoeken van wat is toegestaan / een beetje ontregelende actie (zoals naakt op straat lopen) – inhoudelijk engagement (protest tegen de oorlog) – een spontane actie, zoals hier op de brug	
	per juist antwoord	1
25 maximumscore 2	De antwoorden moeten de volgende strekking hebben: • Kusama wekt de indruk van oneindigheid door rondom spiegels te plaatsen, waarin verschillende pompoenen reflecteren en waardoor het er oneindig veel lijken te zijn / je geen wanden ervaart / de ruimte onbegrensd lijkt. • Kusama heeft de gele pompoenen voorzien van veel grote en kleine stippen. De herhaling (en het contrast) van de vele stippen op de gele vormen (pompoenen) versterkt het duizelingwekkende effect.	1 1
26 maximumscore 2	twee van de volgende: – De vrucht / het motief pompoen van Kusama is een tas / een (gebruiks)artikel geworden. (Vuitton staat bekend om zijn tassen.) – De tas is bedekt met (zwarte) 'stippen' (in de vorm van het zwarte monogram LV) en zwarte stippen op een (gele) pompoen is kenmerkend voor het werk van Kusama. (Het monogram LV is een handelsmerk van Louis Vuitton.) – Het model van Vuitton draagt kleding met een patroon van gekleurde stippen, deze polkadots zijn kenmerkend voor het werk van Kusama.	
	per juist antwoord	1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

27 maximumscore 1

Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

De titel *Creating Infinity* / Oneindigheid creëren verwijst naar de wens van Kusama om de hele wereld van haar bonte stippen te voorzien en de samenwerking met Louis Vuitton is daarvan een voorbeeld: ze voorziet het hele 'huis' / de volledige collectie van vrolijke stippen.

28 maximumscore 2

Voorbeeld van een juist antwoord is:

- argument ter onderbouwing van de kritiek: Met de opmerking van Thomas van Huut dat Kusama zich "uitlevert aan een groot modehuis" en/of haar werk "reduceert tot een decoratief printje" geeft hij aan dat Kusama's werk niet meer van betekenis is / alleen nog maar versiering (decoratief) is / commercieel is geworden (terwijl Kusama's werk in de twintigste eeuw nog wel vooruitstrevend / van inhoudelijke betekenis was). 1
- argument voor Kusama als vooruitstrevend kunstenaar: Kusama wil de hele wereld van stippen / polkadots voorzien en daarmee positieve energie uitdragen. De samenwerking met een internationaal modehuis, zoals Louis Vuitton, draagt bij aan de verspreiding van haar werk. Het is juist knap dat Kusama steeds nieuwe manieren vindt om haar doel te bereiken en iedereen blij te maken.(Daarin is ze vooruitstrevend.) 1

5 Aanleveren scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste vijf kandidaten per examinerator in de applicatie Wolf. Cito gebruikt deze gegevens voor de analyse van de examens. Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 30 mei te accorderen.

Ook na 30 mei kunt u nog tot en met 11 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

tweede tijdvak

Ook in het tweede tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw tweede-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

afbeelding 1	Gianlorenzo Bernini, <i>Paus Urbanus VIII</i> , detail https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Buste_of_Pope_Urban_VIII.jpg
afbeelding 2	Pallazzo Barberini, Rome https://static.wixstatic.com/media/15b084_98e78532083a42488b7d6e60933ea534~mv2.jpeg/v1/fit/w_1000%2Ch_1000%2Cal_c%2Cq_80/file.jpeg
afbeelding 3	Gianlorenzo Bernini, trappenhuis, Pallazzo Barberini, Rome https://www.flickr.com/photos/shadow-in-the-water/37663746312
afbeelding 4	Gianlorenzo Bernini, trappenhuis, Pallazzo Barberini, Rome https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Palazzo_barberini,_scalone_del_ber_nini_04.JPG
afbeelding 5	Francesco Borromini, trappenhuis, Pallazzo Barberini, Rome Scala del Borromini di Palazzo Barberini Architettura barocca, Palazzi, Dettagli di architettura (pinterest.it)
afbeelding 6	Francesco Borromini, trappenhuis, Pallazzo Barberini, Rome https://europeanarchitecture.tumblr.com/post/92252703884/palazzo-barberini-stair-by-architect-francesco
afbeelding 7	Victor Horta, Huis Tassel, Brussel https://nl.wikipedia.org/wiki/Hotel_Tassel#/media/Bestand:Victor_Horta_Hotel_Tassel.JPG
afbeelding 8	Victor Horta, trappenhuis met raam van gekleurd glas, Huis Tassel, Brussel https://i.pinimg.com/originals/a2/e4/25/a2e42597be0151678e7a833bfe3f4525.jpg

afbeelding 9	Victor Horta, hal met trappenhuis, Huis Tassel, Brussel https://nl.wikipedia.org/wiki/Hotel_Tassel#/media/Bestand:Tassel_House_staitway.jpg
afbeelding 10	Victor Horta, hal met trappenhuis, Huis Tassel, Brussel https://art.nouveau.world/hotel-tassel
afbeelding 11	Robert Delaunay, <i>Hommage à Blériot</i> , 1914 https://kunstmuseumbasel.ch/en/exhibitions/2008/robert-delaunay#&gid=1&pid=1
afbeelding 12	Sonia Delaunay, <i>Prismes électriques</i> , 1914 https://thenewcentre.org/sonia-delaunay-prismes-electriques-1914/
afbeelding 13	Sonia Delaunay, Simultaanjurk, voor- en achteraanzicht, 1913/1914 https://talbotspy.org/looking-at-the-masters-sonia-delaunay/
afbeelding 14	Sonia Delaunay, jas voor Gloria Swanson, ca. 1925 https://nl.pinterest.com/pin/509821620291296079/ https://www.artforum.com/wp-content/uploads/2022/05/article12_large-3.jpg
afbeelding 15	Sonia Delaunay, <i>Simultaneous Dresses (Three Women, Forms, Colours)</i> , https://cintilatio.com/los-diez-pintores-mas-influyentes-de-la-historia-del-arte/
afbeelding 16	Sonia Delaunay, Jurk gemaakt met Tissu Simultané, 1938, uitvoering Metz & Co, collectie Kunstmuseum Den Haag https://www.kunstmuseum.nl/sites/default/files/styles/content_wide_xlarge_50p/public/images/showpieces/10918x1y56906.jpg?itok=ahSsmaLd
afbeelding 17	Yayoi Kusama, <i>Flower</i> , 1952, https://www.anothermag.com/art-photography/gallery/7745/yayoi-kusama/3
afbeelding 18	Yayoi Kusama, <i>All the Eternal Love I Have for the Pumpkins</i> , 2016 https://www.miamidesigndistrict.com/event1873/yayoi-kusama-all-the-eternal-love-i-have-for-the-pumpkins/
afbeelding 19	Yayoi Kusama, <i>Pumpkin Bag</i> , ontworpen voor Louis Vuitton, 2022 https://www.carousell.sg/p/louis-vuitton-yayoi-kusama-pumpkin-bag-1225513032/
afbeelding 20	Campagne Louis Vuitton, 2023, https://news.artnet.com/art-world/yayoi-kusama-louis-vuitton-collaboration-2238734
afbeelding 21	Winkel van Louis Vuitton met een installatie van Yayoi Kusama, Parijs 2023 https://www.sortiraparis.com/en/what-to-do-in-paris/shopping-fashion/articles/287945-yayoi-kusama-s-crazy-installations-at-louis-vuitton-champs-elysees-and-vendome
afbeelding 22	https://seventeenthebrand.com/blogs/17talks/louis-vuitton-uses-are-to-cover-landmarks-with-yayoi-kusama-s-iconic-dots
figuur 1	Gian Lorenzo Bernini, <i>Paus Urbanus VIII</i> , https://www.meisterdrucke.nl/fijne-kunsten-afdruk/gian-lorenzo-bernini/1090488/paus-urbanus-viii.html
figuur 2	Bernini, <i>Paus Urbanus VIII</i> , 1632 https://barberinicorsini.org/artwork/?id=we5272
figuur 3	Plattegrond Palazzo Barberini, Rome https://nl.pinterest.com/pin/446208275581959534/
figuur 4	De entree van Palazzo Barberini, Rome https://mamalovesrome.com/palazzo-barberini-palace-rome/

figuur 5 en 6	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling, 2024
figuur 7	Sonia Delaunay in haar simultaanjurk https://www.researchgate.net/figure/Sonia-delaunay-in-her-simultaneous-dress-1913-anonymous-photograph-provided-to-the_fig3_290175731
figuur 8	Sonia Delaunay, jas voor Gloria Swanson, ca. 1925 https://encryptedtbn0.gstatic.com/images?q=tbn:ANd9GcQzmiHtj9usT49EBxAfUSoY9PgIMSS0xjaz9Q&usqp=CAU
figuur 9	https://www.independent.co.uk/arts-entertainment/art/reviews/the-ey-exhibition-sonia-delaunay-tate-modern-review-blockbuster-puts-a-pioneer-back-in-the-picture-10187764.html
figuur 10	Yayoi Kusama in haar studio in New York foto links, https://nobraishfestivity.tumblr.com/post/153205642783/yayoi-kusama-in-her-new-york-studio-c1958-59 foto rechts, https://www.sleek-mag.com/article/yayoi-kusama-a-retrospective/
figuur 11	L. Hoptman e.a., <i>Yayoi Kusama</i> , Hong Kong, 2000, pag. 24
figuur 12	Yayoi Kusama, <i>Infinity Room</i> , 2016, https://Kusama.site.seattleartmuseum.org/about-the-exhibition